

Gefolge des Skanda MBh. 9, 2637.

पृथुवेग (पृथु + वेग) m. N. pr. eines Fürsten MBh. 2, 322.

पृथुशिव (पृथु + शिव) m. eine Art Çjonaka Rāṅa. im ÇKDā.

पृथुशिरस् (पृथु + शिर) adj. plattköpfig AV. 5, 17, 13.

पृथुशेखर (पृथु + शे) m. Berg Taik. 2, 3, 1.

पृथुश्रव m. N. pr. eines Wesens im Gefolge des Skanda MBh. 9, 2564.

Vielleicht fehlerhaft für °श्रवस्.

पृथुश्रवस् (पृथु + श्रव) 1) adj. dessen Ruhm weit reicht, weitberühmt Bhāg. P. 4, 13, 4. — 2) m. N. pr. eines Mannes RV. 1, 116, 21. 8, 46, 21.

24. MBh. 1, 3774. 2, 323. eines Sohnes des Çaçavindu Hariv. 1973.

VP. 420. Bhāg. P. 9, 23, 32. des Raghu 10, 1. des 9ten Manu Mān. P.

94, 9. N. pr. eines Schlangendämons Pañāy. Ba. 25, 15, 3. MBh. 16, 149.

— Vgl. पार्थश्रवस्.

पृथुश्रोणि (पृथु + श्रो) adj. breitthüftig: पोषा Çat. Ba. 1, 2, 5, 16, 3, 5, 4, 11. °श्रोणी Indr. 5, 5. Hip. 3, 10.

पृथुसेना (पृथु + सेना) m. N. pr. eines Sohnes des Rukira (Rukī-rāçya) Hariv. 1059. fg. VP. 432 (पृथुसेन). des Vibhu Bhāg. P. 5, 15, 5.

पृथुष्टु (पृथु + स्तु) adj. so v. a. das folg. RV. 10, 86, 8.

पृथुष्टुक (पृथु + स्तुका) adj. f. छा eine breite Haarflechte oder einen breiten Haarschopf habend Nir. 11, 32. Sinitvāli RV. 2, 32, 6 (oder = पृथुञ्जन nach Nir.).

पृथुसेन s. u. पृथुषेण.

पृथुस्कन्ध (पृथु + स्कन्ध) m. Eber Rāṅa. im ÇKDā.

पृथुर्दक (पृथु + उदक) n. N. pr. eines im Rufe grosser Heiligkeit stehenden Badeplatzes am nördlichen Ufer der Sarasvatī MBh. 3, 7012. 9, 2275. 2279. 12, 5645. Verz. d. Oxf. H. 149, a, 31.

पृथुर्दकस्वामिन् (पृथु + स्वा) m. N. pr. eines Erklärers des Brahmagupta Colebr. Misc. Ess. II, 380 u. s. w.

पृथुर्दर (पृथु + उदर) m. breitleibig; m. Widder Hān. 80.

पृथ्विका s. u. पृथ्वीका.

पृथ्वी s. u. पृथु.

पृथ्वीका (von पृथ्वी) f. grosse Kardamomen AK. 2, 4, 4, 13. kleine Kardamomen und Schwarzkümmel, Nigella indica Dec. Ratnam. im ÇKDā. Wohl in dieser letzten Bed. Suçr. 1, 182, 16. 2, 23, 13. 439. 13. पृथ्विका 276, 11. 283, 19.

पृथ्वीकुरवक (पृथु + कु) m. ein best. Baum, = श्वेतमन्दारक Rāṅa. im ÇKDā.

पृथ्वीगर्भ (पृथु + गर्भ) m. Bein. Gaṇeça's H. Ç. 61.

पृथ्वीगृह (पृथु + गृह) n. eine Wohnung in der Erde, Höhle Hariv. 3921.

पृथ्वीचन्द्रोदय (पृथु - चन्द्र + उदय) m. Titel einer Schrift Verz. d. B. H. 334, 1.

पृथ्वीज (पृथु + ज) n. eine Art Salz (गडलवण) Rāṅa. im ÇKDā.

पृथ्वीधर (पृथु + धर) m. N. pr. eines Autors Inschr. in Journ. of the Am. Or. S. 6, 308, Çl. 34. Verz. d. Oxf. H. 124, a. No. 173. Verz. d. B. H. No. 1043. Verfassers eines Commentars zur Māhāt. ebend. No. 343.

पृथ्वीपति (पृथु + पति) m. Herr der Erde, König, Fürst Pañāy. 3, 7. Davon nom. abstr. °त्व n. Kāthās. 49, 251. — Vgl. पृथिवीपति.

पृथ्वीपाल (पृथु + पाल) m. N. pr. eines Mannes Rāṅa-Tar. 6, 349. 8.

IV Theil.

1197. 2817.

पृथ्वीपुर (पृथु + पुर) n. N. pr. einer Stadt in Magadha Çāta. 10, 73, 134.

पृथ्वीभुज (पृथु + भुज) m. Geniesser der Erde, König, Fürst Inschr. in Journ. of the Am. Or. S. 6, 303, Çl. 9. — Vgl. पृथिवीभुज.

पृथ्वीराज (पृथु + राज) m. N. pr. eines Fürsten Inschr. in Journ. of the Am. Or. S. 7, 8, Çl. 10.

पृथ्वीश (पृथ्वी + ईश) m. Herr der Erde, König, Fürst MBh. 8, 4. — Vgl. पृथिवीश.

पृथ्वीरु (पृथु + रु) m. N. pr. eines Mannes Rāṅa-Tar. 8, 598. 629. 654 u. s. w.

पृदाकु (Uṇādis. 3, 80) m. und पृदाकू f. Natter, Schlange AK. 1, 2, 4, 7. H. 1303. an. 3, 72. Med. k. 125. Halā. 3, 18. AV. 3, 27, 3. 6, 38, 1. 10, 4, 11. fgg. 12, 3, 57. 1, 27, 1. 7, 56, 1. VS. 6, 12. 24, 33. TS. 5, 5, 40, 1. MBh. 3, 12390. m. Scorpion; Tiger; Panther (चित्रक) H. an. Med. Viçva bei Uṇādis. Elephant; Baum Uṇādis. im Saṃśruti. ÇKDā.

पृदाकुसानु (पृथु + सानु) adj. die Oberfläche einer Schlange habend (glatt oder bunt, glänzend wie eine Schlange) RV. 8, 17, 15.

पृशन (von स्पृश्) 1) adj. f. ई anschniegend, zuthulich, zärtlich; nur im fem.: मृके यत्पित्र ई रसे दिवे कर्त्तुं त्स्मृत्पृशन्यश्चिक्त्वान् RV. 1, 71. 5 (nach Sā. पृशन्य adj.). न ता नु मे पृशन्यो जगधे 10, 61, 8. इहे निषत्ता पृशनी चिदेवै: 73, 2. — 2) n. etwa das Anschmiegen: मोक्षते वा पृशने वा RV. 9, 97, 54.

पृशनायु adj. so v. a. पृशन. ता अस्य पृशनायुवः सोमं श्रीणन्ति पृश्नयः RV. 1, 84, 11.

पृष्णि (von स्पृश्) Uṇādis. 4, 52. Çānt. 2, 10. 1) adj. a) gesprenkelt, bunt, scheckig; m. f. der —, die Schecke (vom Rinde); eine besonders beliebte Farbe bei der Kuh und als liebkosende Bezeichnung derselben gebraucht. धेनु RV. 1, 160, 3. VS. 2, 16. AV. 7, 104, 1. वशा Kīrt. Çā. 14, 2, 11. fg. उक्तं RV. 1, 164, 43. 9, 83, 3. 10, 189, 1. Pañāy. Ba. 21, 14, 7. Kauç. 89. नाम्ने पृष्णि वि उक्त्ति AV. 5, 17, 7. इमास्तं इन्द्र पृष्णो घृतं उक्त्त आशिरम् RV. 8, 6, 19. VS. 24, 4. TS. 1, 8, 40, 1. 2, 2, 44, 4. एता वा इन्द्रस्य पृष्णयः कामडुधा यद्वारिपोजनी: 6, 5, 2. Vasishṭha's Kūh AV. 5, 11, 1. Schlange 13, 5. Frösche RV. 7, 103, 4. 6. Kräuter AV. 3, 7, 1. वृष्मन् 10, 5, 20. RV. 5, 47, 3. जरायु AV. 1, 11, 4. तमयं पृष्णिर्वर्षा आविशन्वान्नुपः At. Ba. 5, 23. RV. Pañāy. 17, 10. वृष्म TBa. 2, 2, 40, 1. रेतस् Çat. Ba. 7, 3, 4, 36. गङ्गा MBh. 13, 1844. bunt so v. a. vielartig, vielerlei: कामा: TS. 3, 3, 5, 2. Vgl. उर्ध्व, तिरश्चिन् und पृषत्. — b) zwerghaft, klein AK. 2, 6, 4, 48. H. 453. Halā. 2, 456. — 2) wie andere Bezeichnungen der Kuh wird das Wort in verschiedenen bildlichen und mythischen Beziehungen gebraucht, z. B. für Erde (vgl. TBa. 1, 4, 4, 5. Çat. Ba. 1, 8, 3, 15), Wolke, Milch, den bunten oder gestirnten Himmel (Nāg. 1, 4. Nir. 2, 14). RV. 2, 2, 4. 34. 2. 10. 6, 48, 22. 7, 56, 4. वृधं धूमस्तं उर्विया वि भाति यातयमानो अग्निं सानु पृष्णे: 6, 6, 4. त्रीणि सरोसि पृष्णो डुडुहे वृष्णिणे मधु 8, 7, 10. वर्षा प्रक्रे डुडुहे पृष्णिर्धुः 4, 3, 10. 6, 66, 1. 3. सोमं श्रीणन्ति पृष्णयः 1, 84, 11. पृष्णिर्त्युद्यते चात्र वेदा आपो मृतं (ऽमृतं?) तथा । ममेतानि सदा गर्भः पृष्णिगर्भस्ततो ऽरुम् ॥ MBh. 12, 18173. Nach AK. 1, 1, 3, 34, v. 1. (für पृष्णि), H. 99 und Çābdar. im ÇKDā. Lichtstrahl; vgl. वृष्णि. — 3) eine best. Frucht: तस्यामेव मुरभ्यां तु जज्ञे गोवृषभस्तथा । वृक्षश्च तथा

55